

Motion till riksdagen 2013/14:Sk201

av **Jacob Johnson m.fl. (V)**

Översyn av det svenska skattesystemet

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk utredning för att se över det svenska skattesystemet.

2 Behovet av en parlamentarisk översyn av skattesystemet

Det har nu gått drygt tjugo år sedan den stora skatteomläggningen i början av 1990-talet som då kallades "århundradets skattereform". Den karaktäriserades av sänkta skattesatser och breddade skattebaser. De grundläggande principerna bakom skattereformen var enkelhet, likformighet och neutralitet i beskattningen. Likformighet innebär att inkomster som är lika stora ska beskattas lika och neutralitet att hushållens och företagens handlingsalternativ inte ska påverkas av hur skattesystemet är utformat.

Sedan reformen har dock en lång rad ändringar genomförts som inneburit avsteg från dessa principer. Exempel på detta är införandet av det s.k. jobb-skatteavdraget, differentierad moms, avdragsrätt för vissa tjänsteköp (RUT och ROT) och att fastighetsskatten har bytt namn till kommunal fastighetsavgift samtidigt som den blivit regressiv. Dessutom har ålder blivit ett kriterium för nivån på socialavgifterna med lägre nivå för såväl yngre som äldre arbetskraft.

Dessa förändringar har bl.a. inneburit att inkomst i form av lön beskattas lägre än inkomst i form av pension, a-kassa eller sjukpenning. Detta strider mot principen om likformighet. Med rätta uppfattas det också som orättvist av pensionärer, arbetslösa och sjuka, som får betala högre skatt än löntagare vid en lika stor inkomst.

Fel! Okänt namn på

Även RUT- och ROT-avdragen är orättvisa i den meningen att de gynnar en viss typ av tjänster. Städning i privata hem gynnas i förhållande till städning på äldreboenden och på skolor, och sedan läxhjälp inkluderades i RUT-avdraget blomstrar en relativt ny bransch – läxhjälpföretagen – med hjälp av skattemedel. Detta är ändringar som strider mot tankarna om neutralitet och likformighet.

Mot bakgrund av alla de förändringar som har genomförts menar Vänsterpartiet att det finns ett behov av en djupgående skatteöversyn. Allt fler inom forskarvärlden, fackföreningsrörelsen och expertorgan som regeringens finanspolitiska råd delar vår uppfattning. Vänsterpartiet föreslår därför att en parlamentarisk utredning tillsätts för att utvärdera dagens skattesystem och föreslå förändringar. I debatten om en översyn av skattesystemet hänvisas ibland till att detta är olämpligt eftersom Företagsbeskattningskommitténs arbete inte är avslutat. Detta hindrar dock inte enligt vår uppfattning att en parlamentarisk utredning tillsätts. Arbetet kommer att bli omfattande och kan med fördel inledas med en problembeskrivning av dagens skattesystem. Hän-syn kan sedan tas till resultatet av Företagsbeskattningskommitténs arbete.

En av utgångspunkterna för en ny skatteöversyn bör vara att garantera en långsiktig finansiering av den generella välfärden. Skatteuttaget måste vara högt nog för att säkra en välfärd av hög kvalitet för alla och bör enligt vår mening var något högre än i dag.

Översynen bör vägledas av följande principer:

- ? Enkelhet, neutralitet och likformighet.
- ? Skatt efter bärkraft.
- ? Främja folkhälsa, en god miljö och klimatomställning.

Vad som ovan anförts om att tillsätta en parlamentarisk utredning för att se över det svenska skattesystemet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3 Vänsterpartiets principiella syn på skattesystemet

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att trygga välfärden, få fler människor i arbete, minska inkomstskillnaderna och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade, generella välfärden. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov.

Ett väl fungerande skattesystem är en viktig förutsättning för att nå ett jämställt samhälle. Genom att skatterna finansierar tjänster som sjukvård och barn- och äldreomsorg möjliggör de för fler människor, framför allt kvinnor, att arbeta. Ett generellt välfärdssystem som i hög grad finansieras gemensamt verkar också omfördelande från höginkomsttagare till låginkomsttagare och därmed från män till kvinnor.

Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Skattesystemet har en viktig fördelningspolitisk roll. Principen om skatt efter bärkraft innebär i dagens skattesystem att höga inkomster från tjänst beskattas med en högre skattesats än lägre inkomster. Vänsterpartiet menar att progressiviteten kan öka ytterligare mot bakgrund av de allt större inkomst- och förmögenhetsklyftorna i samhället. Kapitalinkomster beskattas däremot proportionellt i dag. I en översyn bör inriktningen vara att kapitalbeskattningen bör öka något. Det skulle kunna ske genom att även viss kapitalbeskattning bör kunna vara progressiv, eller genom att utöka skattebaserna. Finanssektorn är exempelvis underbeskattad i dag, och ökad beskattning av denna kan samtidigt vara ett sätt att begränsa spekulatönskonomin.

Skattesystemet måste vara utformat så att det är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilda skattebetalaren. Vänsterpartiet vill därför betona vikten av att eftersträva ett system som är enhetligt och likformigt och som har så få undantag som möjligt. På så sätt minimeras också möjligheterna till skatteplanering. Genom att kraftfullt bekämpa skattefusk stärker vi välfärden och skapar rättvisa konkurrensvillkor för företagen. Ett enkelt skattesystem som är lätt att förstå ökar dess legitimitet och leder i förlängningen till minskat skattefusk. Naturligtvis är det också avgörande att skattemedlen används på rätt sätt. Det är därför vi i Vänsterpartiet blir så upprörda när riskkapitalbolag med hjälp av skatteparadis gör om skattemedel till vinster som förs ut ur landet.

4 Några särskilda skattefrågor

Vänsterpartiet värnar principen om lika skatt vid lika inkomst, och menar att vi måste tillbaka till en likformig inkomstbeskattning som är oberoende av om inkomsten kommer från lön, pension, arbetslöshetsersättning, sjuk- eller föräldraförsäkring. Detta är en viktig rättvisefråga. I en översyn vill vi särskilt värna låginkomsttagares inkomster.

Skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljömställningen med syfte att påverka människors och företags beteende. Skatter kan behövas för att minska utsläppen av fossila växthusgaser och minska övergödningen av våra vattendrag, sjöar och hav. Transporter bör bära sina egna miljökostnader enligt principen ”förorenaren betalar”. Särskilt bör frågan om hur flyget ska stå för sina miljökostnader beaktas mot bakgrund av att flygbränsle är skattebefriat enligt internationella överenskommelser. Översynen bör pröva skatternas effekt inom klimat- och miljömställningen. I dag konsumerar vi många varor i Sverige som vi importerat från andra länder där beskattning av t.ex. utsläpp av fossil koldioxid är väsentligt lägre eller kanske saknas helt. Utredningen bör även pröva frågan om koldioxidbeskattning av sådan import.

Den differentierade momsen ger upphov till gränsdragningsproblem. Översynen bör pröva frågan om övergång till en likformig beskattning av varor och tjänster. När Mervärdesskattesatsutredningen för några år sedan utredde frågan om en övergång till en enda enhetlig momsskattesats konstaterade man dels att en sådan övergång var önskvärd, dels att normalskattesatsen

Fel! Okänt namn på

i så fall hade kunnat sänkas med flera procentenheter. De fördelningspolitiska konsekvenserna ska noga analyseras och beaktas. Vissa grupper kan behöva kompenseras antingen inom ramen för en skatteöversyn eller genom exempelvis höjt barnbidrag.

Företagsbeskattningen utreds för närvarande av Företagsbeskattningskommittén. Enligt direktiven ska kommittén bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och sträva efter att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att finansiera en sänkning av de skatter som betalas av bolagssektorn. Vid årsskiftet sänktes bolagsskatten från 26,3 procent till 22 procent. Huvudargumentet var att den tidigare skatteinivån inte var internationellt konkurrenskraftig. Vänsterpartiet menar att bolagsskatten var konkurrenskraftig redan innan sänkningen. Sverige hade exempelvis redan då lägre bolagsskatt än genomsnittet för våra 10 största handelspartners, däribland Tyskland och Norge. Dessutom innehåller den svenska företagsbeskattningen stora möjligheter att minska beskattning genom överavskrivningar, avsättning till periodiseringsfonder m.m. Dessa avdrag är så stora att under de första tio åren på 2000-talet var företagets samlade taxerade inkomst i storleksordningen bara hälften av företagets samlade resultat efter finansnetto. Enligt Vänsterpartiet finns, även ur ett internationellt konkurrensperspektiv, utrymme att begränsa företagets avdragsmöjligheter så att intäkterna till statskassan ökar vid oförändrad nivå på bolagsskatten, t.ex. genom Företagsbeskattningskommitténs tankar om breddning av bolagsskattebasen.

Regeringens förändringar av fastighetsskatten och sloandet av förmögenhetsskatten har bidragit till att inkomstklyftorna i Sverige har ökat. Vänsterpartiets principiella hållning är att fastigheter är tillgångar som ska beskattas och dyra bostäder ska beskattas mer än vad som sker i dag. Vi föreslår också att skattemässig neutralitet ska råda mellan olika kategorier av bostäder med olika upplåtelseformer. Hyresrätten är i dag skattemässigt missgynnad med tanke på avdragsmöjligheterna för villor och bostadsrätter, vilket Vänsterpartiet menar ska åtgärdas bl.a. genom att fastighetsskatten på hyresfastigheter avskaffas.

Hushållens skuldsättning i förhållande till disponibla inkomster har ökat mycket kraftigt de senaste 15 åren. Samtidigt med detta har också hushållens nettoförmögenheter ökat markant. En stor del av denna förmögenhetstillväxt är kopplad till stigande bostadspriser. Regeringens passiva bostadspolitik, men även sloandet av förmögenhetsskatten och den kraftigt sänkta fastighetsskatten har eldat på bostadsmarknaden. Vänsterpartiet föreslår flera åtgärder för att komma till rätta med hushållens skuldsättning. Ett investeringsstöd för att bygga hyresrätter och amorteringskrav på nya bostadslån är exempel på det. I en stor skatteöversyn som den vi föreslår här bör även ränteavdragen ses över. I dag omfördelar ränteavdragen pengar från låginkomsttagare till dem med höga inkomster. Med hänsyn till låntagarnas privatekonomi måste översynen göras med mycket stor försiktighet och eventuella förändringar aviseras i mycket god tid. En möjlighet som bör prövas är en långsam successiv minskning av ränteavdragen. Avdragen bör inte avskaffas, men minskas.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet vill även att arv och gåvor ska beskattas. Det är ur ett fördelningspolitiskt perspektiv och rättviseperspektiv fullt rimligt att de som har förmånen att arva avsevärda belopp betalar en skatt för detta. Vi förordar dock när det gäller arv att det sker i form av en kvarlåtenskapsskatt som dödsboet betalar. Ett rimligt grundavdrag ska finnas. Vänsterpartiet anser även att det bör finnas en förmögenhetsskatt. Sverige är ett av få jämförbara länder som vare sig har förmögenhetsskatt eller något slags arvsskatt.

Stockholm den 19 september 2013

Jacob Johnson (V)

Ulla Andersson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)

Josefin Brink (V)

Christina Høj Larsen (V)